СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 131. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 8-го ЧЕРВНЯ 1950. — No. 131. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 8, 1950 VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

КОМПРОМІСОВИЙ БИЛ ПРО ДІПІСТІВ ПРИЙНЯТИЙ У ПАЛАТІ

Вашингтон, 6. червня. — Палата репрезентатнтів прийняла без дискусії компромісовий законопроєкт, на підставі якого допускається дальше переміщені особи і то в більшім числі до Злучених Держав. Сенат ще не ухвалив цього билу, одначе минулого тижня голова Комісії сен. Пат Мк Каррон заповів, що він буде прийнятий і переданий до Білого Дому до підпису.

Після того, як палата репрезентантів і сенат ухвалили два різні законопроєкти для дальшого допущення скитальників до Америки, обі палати вирівняли різниці і їхня конференція рішила доручити узгіднений законопроєкт до прийняття в Конгресі. Так складений компромісовий бил постановляє допустити до 30 червня 1951 р. разом усіх 341,000 переміщених осіб, яких загально називають „діпістами". Між ними находяться не тільки особи, які втекли перед большевиками або були забрані насильно німцями під час війни, але й деякі втікачі вже з післявоєнних часів. Ново встановленою датою, до якої переміщені особи мають вважатися за допускальні до приїзду в Америку, є день 1 січня 1949 р. У новому законопроєкті знесено постанову про першенство для фармерів і осіб з Балтійських країн, а за те допускають таких скитальників: 1 — тих, що перебували в Австрії, Німеччині й Італії в загальному числі 301, 501; 2. поляків з армії Андерса в числі 18,000, які тепер находяться в Англії; 3. греків, у числі 10,000; 4. втікачів з провінції Венеція-Джулія (коло Трієсту) в числі 2,000 на підставі італійського мирного договору з 1947 р.; 5. втікачів з Шангаю в числі 4,000, які розбіглися по сусідніх азійських країнах. 6. — 500 втікачів з країн поза Залізною Заслоною; 7. — 5,000 воєнних сиріт, адоптова них чужими людьми. Крім того 15,000 різних втікачів, які неправно приїхали до Америки під час війни, мають право тут остатися. Серед втікачів з Німеччини є 54,000 німців, яких за воєнних часів „прогнано" з Чехії, Румунії й інших країн.

ПІДВИЩУЮТЬ ЦІНУ ЇЗДИ НА АВТОБУСАХ НЮ ЙОРКУ

Внаслідок безупинних страйків і різнородних домагань транспортової юнії управа міста Ню Йорку рішила підвищити ціну їзди автобусами з теперішніх сьоми центів на десять. Коли хто буде пересідати з автобусів на підземну залізницю платитиме за пересідку п'ять центів. Зміна прийде з днем 1. липня 1950 р. Підвишка має принести 15 мільйонів приходу, а з того 13 мільйонів піде на підвишку для транспортових робітників. Основна платня такого робітника буде піднесена з $1.44 до $1.55 на годину.

СЕН. М'КАРТІ ДОКАЗУЄ ІСНУВАННЯ КОМУНІСТІВ НА ВИСОКИХ ПОСТАХ

Сен. Йосиф Р. МкКарті ще раз заявив, що в департаменті стейту є три високі урядовці, яких Федеральне Бюро Інвестигацій перед трьома роками зарахувало до комуністів. Сенатор предложив фотографічну відбитку документу, в якому находиться згадка про агентів, комуністів і запідозрених в комунізмі.

ПРИДІЛИ З ФОНДУ РАКЕФЕЛЕРА В ПЕРШОМУ ЧВЕРТЬРІЧЧІ 1950

Ню Йорк. — Загальні приділи на різнородні цілі з фундації Ракефелера в першому чвертьріччі 1950 р. досягнули суми $1,254,433. В більшій частині ці гроші призначені на наукові досліди по цілому світі. Замітний є теж дар $55,000 на Об'єднаний Комітет Слов'янських Мов, для публікації „Віжчого Перегляду Совєтської Преси", в якому поміщено точні переклади совєтських часописів. Іншим замітний приділ це $25,000 на спровадження 16 чужинних редакторів з Европи й Південної Америки на студії в ЗДА, а незвичайний є приділ $13,000 на Православний Духовний Семінар й Академію св. Володимира в Ню Йорку на підтримку і письменні праці його професорів.

ПРЕЗИДЕНТ ПРО ПРИВАТНИЙ БИЗНЕС

Вашингтон. — На обіді представників бизнесу виголосив промову през. Труман і в ній сказав, що діяльність уряду впродовж останніх років врятувала приватні підприємства від руїни. У промові до 500 бизнесменів, зібраних в Бюрі для Покращання Бизнесу, Труман відбив закиди, наче б він змагав до знищення вільних підприємств. Справа мається навпаки, бо в 1932 р., заки през. Рузвелт обняв керму уряду, — приватні підприємства були на краю руїни, одначе тодішний уряд своїми енергійними старанями для оживлення підприємств врятував промисл, а з ним і інші ділянки бизнесового життя. Від згаданого року бизнес дістає понад 18 біліонів річного приходу, хоч в 1932 р. прихід вносив тільки три біліони. „Великою лекцією з тих часів повинно бути це, що всі ділянки можуть працювати побіч себе для взаємної користи", — пригадував Труман.

БЕТЛЕГЕМ СТІЛ РОЗБУДОВУЄ ФАБРИКИ КОШТОМ $32,000,000

Ню Йорк. — Підприємство виробу сталі, Бетлегем Стіл Корпорейшен, розбудовує свої фабрики в Джанставн, у стейті Пенсилвенія, коштом $32,000,000, як це виявив його предсідник Артур Б. Гомер. Бетлегем Стіл це друге щодо фінансової сили підприємство виробу сталі. Першим є Юнайтед Стіл Корпорейшен.

РЯТУЮТЬ РОЗБИТКІВ ЛІТАКА НА ОКЕАНІ

Маямі, Флорида. — З літака Сі-46, який упав в море у віддалі 300 миль, врятовано досі 37 розбитків із загального числа подорожних 65 осіб. Літак не був заповідженим. Ним перевозять сезонових робітників з Порто Ріко до Злучених Держав. Крім врятованих, які плавали рятунковими лодками на поверхні води, знайдено ще вісім осіб. Рятунком займається воєнний нищитель, який знайшовся в цій околиці підчас катастрофи.

АМЕРИКА В ПРОВОДІ ЗА РОЗЗБРОЄННЯ СВІТУ

Вашингтон, 6 червня. — У Конгресі зголошено резолюцію за складення пятирічної програми для роззброєння держав і використання на розбудову світу фондів, які тепер видаються на озброєння. Резолюцію склали сім сенаторів і чотири конгресмени під проводом сен. Брайена Мк Магона. Вони пропонують, щоб Конгрес звернувся до Обєднаних Держав з домаганням скликати негайно Асамблею О. Д. виключно для застанови переговорів в озброєнні". Цю ціль можна осягнути через „поспішну згоду на видатне й можливе до виконання розброєння й контролю, яка обіймала б звичайні зброєння, біологічні й хемічні засоби та атомові й гідрогенові бомби". Якщо це вдасться перевести, тоді фонди, які всі держави мали б видати на озброєння впродовж пяти років, мали б бути вжиті Обєднаними Державами на мирний розвиток атомової енергії, на технічну допомогу відсталих околиць і на агальну економічну допомогу для всіх країн, навіщених війною. Сен. Гай М. Джілет з Айови, який підписав резолюцію, заявив, що „ми живемо в часах, у яких треба передбачування майбутности".

ГЕН. БРЕДЛІ ПРО ПОСТУП В ОБОРОНІ ЗАХІДНОЇ ЕВРОПИ

Ген. Омар Н. Бредлі, предсідник голов спільного ген. штабу, у своєму свідоцтві перед комісіями Міжнародних Відносин і Збройної Служби Конгресу заявив, що тепер зайшли великі зміни в підготові до оборони Західної Европи проти наїзду. Ці зміни є на стільки корисні, що вже можна спинити агресію. Це сталося внаслідок складення Програми про Допомогу для Взаємної Оборони, на яку саме тепер адміністрація домагається видатку $1,222,500,000. На переведення цієї програми треба ще часу, одначе цей час не повинен бути використовуваний ані для для загоди ані для провокації, твердив Бредлі. „Перед роком успішна оборона Західньої Европи видавалася тільки віддаленою можливістю з огляду на скоординовані атаки ворога . . . Тепер виглядає на можливе, що ті европейські країни за допомогою, яку постачили їм Злучені Держави, . . . будуть у спроможності оборонити себе, якщо ця допомога буде йти в теперішній кількості" — говорив Бредлі.

ПОКІНЧЕННЯ МІСІЇ ТЕЙЛОРА ДО ВАТИКАНУ

Вашингтон. — Упродовж останніх днів стало відомим, що Френклин Гован, асистент радника Мирона Тейлора, поїде до Риму, там звине бюро, в якім він урядував в часі, коли Тейлор був заступником Рузвелта у Ватикані, і переїде на якесь становище в Південній Америці. Серед дипломатичних кол ця зміна викликала яркі коментарі тому, що покінчення американської місії у Ватикані може вийти на користь комуністичному рухові в його роротьбі проти Католицької Церкви в таких країнах, як Угорщина, Чехія та Польща. Усі великі держави світу мають своїх послів у Ватикані за виїмком Злучених Держав.

АМЕРИКА ЗМЕНШУЄ СВОЄ ПРЕДСТАВНИЦТВО У ВАРШАВІ

Варшава, 7. червня. — Державний департамент у Вашингтоні доручив своїй амбасаді у Варшаві зменшити кількість свого персоналу на 50%. Рішення видано без будь-якого домагання з польського боку і воно повинно бути виконане до кінця цього місяця. У висліді цеї акції, з Варшави виїде около 25 урядовців місцевої американської амбасади. Інші американські представництва, зокрема морське і авіяційне, вже були раніше скорочені в персоналі на 50 % на домагання польського уряду. Докищо невідомо, що станеться з американськими консулятами в Данцігу і Познаню. Якщо б ці були закриті, тоді кількість персоналу американської дипломатичної місії в Польщі буде рівнятися кількості ізраїльського представництва.

ЗНОВУ ПРОБЛЕМА ПОВОРОТУ БЕЛЬГІЙСЬКОГО КОРОЛЯ

Брюсель, 7. червня. — Після перемоги католицької соціяльно-християнської партії в недільних виборах в Бельгії, вчора зрезигнував тимчасовий уряд премієра Ейскінса і сьогодні вже сподіються номінації нового премієра. Поворот короля Леопольда є знову головною проблемою, бо католики негайно після виборів зголосили домагання відкликати закон з 1945 року, яким вилучався Леопольда за „нездібного виконувати королівську владу з огляду на ворожу акцію".

ЛІ ПРО РІШАЛЬНІСТЬ ПОЛАГОДЖЕННЯ СПРАВИ КИТАЮ В О.Н.

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР О. Н. СТАВИТЬ ПОЛАГОДЖЕНЯ КИТАЙСЬКОГО СПОРУ ЗА ПЕРЕДУМОВУ МИРУ

Лейк Соксес, 7. червня. — Тригве Лі, генеральний секретар Об'єднаних Націй, передав вчора всім 59 членам цеї міжнародної організації своє звідомлення, в якому стверджується, що проблема, котрий уряд повинен репрезентувати Китай в О. Н., зупиняє будь-який „замітніший прогрес" в його „двадцятирічному пляні здобуття миру через Об'єднані Нації". В своєму звідомленні, до якого долучено теж передання вже раніше чотирьом великодержавам меморіял, Тригве Лі ставить полагодження китайського спору на перше місце перед усіми іншими проблемами О. Н. Повідомляючи про передачу свого меморіялу президентові Трумановi, премієрові Атлі, французькому премієрові Бідо та Сталінові і стверджуючи, що в цьому меморіялі є „десять пунктів" для великодержавного порозуміння, генеральний секретар О.Н. додав: „Хоча з мого боку було б невластиво стверджувати погляди поодиноких урядів на справу меморіялу, я можу тільки сказати, що зі своїх розмов я виніс тверде переконання, що Об'єднані Нації залишаються першим фактором в закордонній політиці кожного з цих урядів та що відновлення початкових переговорів на тему деяких основних проблем може бути можливе". При цій нагоді Лі ствердив, що він не бачить жадних можливостей для досягнення будь-якого прогресу в переговорах, як довго члени О. Н. не досягнуть порозуміння хто і котрий уряд має репрезентувати Китай в О. Н.

„ДЕСЯТЬ ПУНКТІВ" ТРИГВЕ ЛІ

Лейк Соксес, 7. червня. — В меморіялі генерального секретаря О. Н., Тригве Лі, переданому ним особисто під час останньої поїздки президентові Трумановi, британському премієрові Атлі, французькому премієрові Бідо і Сталінові, є таких „десять пунктів": 1. Спеціяльна сесія Ради Безпеки, в якій взяли б участь міністри закордонних справ; 2. Відновлення праці в справі міжнародної контролі атомічної енергії; 3. Роззброєння; 4. Створення міжнародної поліційної сили; 5. Прийняття в члени О. Н. всіх країн, які внесли в цій справі подання; 5. Співпраця в здійснюванні програми технічної допомоги відсталим країнам; 7. Більша піддержка „спеціяльним агенціям" О. Н.; 8. Піддержка праці О. Н. в справі людських прав і основних вольностей; 9. Використання О. Н. для сприяння розвиткові колоніяльних і залежних народів; 10. Використання О. Н. для розвитку міжнародного права. Передумовою виконання всіх чи будь-якого з тих пунктів є справа полагодження спору щодо китайського представництва, бо Совєти відмовилися брати участь в будь-якій праці чи нарадах, де є теж національно-китайський представник. Отже передумовою виконання програми Лі є чергове підкорення всього вільного світу совєтській терористичній диктатурі.

ВІДБУДЕТЬСЯ З'ЇЗД АТОМІСТІВ

Лондон, 7. червня. — Брит. мініст. постачання повідомило, що в днях 7-13 серпня тут відбудеться перший міжнародній з'їзд спеціялістів ядрової фізики, в якому візьме участь около 200 вчених зі західних країн та Америки.

ВИРОКИ СМЕРТИ В АЛЬБАНІЇ

Лондон, 7. червня. — Згідно з повідомленням альбанської радіовисильні, комуно-альбанський „суд" в Тірані засудив на кару смерти „трьох англо-американських шпигунів",

ПЕРЕГОВОРИ В СПРАВІ ОБОРОНИ СУЕЗУ

Каіро, Єгипет, 7. червня. — Тут продовжуються переговори між англійськими і єгипетськими представниками в справі оборони вітального для британської імперії Суезького каналу. Єгипет хоче, щоби Британія відкликала свої війська і передала сухопутну оборону каналу єгипетській армії. Британія зі свого боку хоче переконатися насамперед, чи єгипетська армія була б в стані оборонити Суез.

БУНТ ЯПОНСЬКИХ ЧЕРВОНИХ ПРОТИ ГЕН. МЕКАРТУРА

КОМУНІСТИ ОРГАНІЗУЮТЬ ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК ПРОТИ РОЗПОРЯДЖЕННЯ В СПРАВІ 9 ЛІДЕРІВ

Токіо, 7. червня (ЮП). — Японські большевики сьогодні вранці збунтувалися проти розпорядження ген. МекАртура, на підставі якого комуністичним лідерам забороняється участь в публичному житті, та почали організувати генеральний страйк. Ген МекАртур, американський головнокомандуючий на Далекому Сході, доручив, як відомо, японському урядові заборонити 24 членам центрального комітету японської комуністичної партії брати участь в публичному житті, обвинувачуючи їх в „підбурюванні до масових насильств". Сьогодні вранці офіціяльний комуністичний орган „Акагата" („Червоний Прапор"), наражуючи партію на заборону і себе на закриття, проголосив такі постанови: 1. Розпорядження ген. МекАртура японському урядові в справі комуністичних лідерів називається порушенням чотиродержавного договору в Потсдамі; — 2. Закликається „японські маси" виступити в обороні партії, прилучуючись до генерального страйку; 3. Запевняється, що „комуністична партія є непереможна, разом з японським народом"; 4. Подається до відома рішення 65 робітничих профспілок в Токіо, що „вже не час на дискусію" і треба негайно починати страйки, щоб довести до політичного генерального страйку. Комуністична делегація, крім того, предложила урядові офіціяльний протест. Передбачуючи, що партія може бути поставлена поза законом, комуністи почали палити і нищити партійні реєстри та документи. Не зважаючи на урядову заборону демонстрацій, 300 комуністів зібралися в одному місці столиці та почали демонструвати проти „диктаторських розпорядків". Японський уряд, на надзвичайній сесії, рішив: — 1. Судово карати кожного комуніста за кожний прояв підривної роботи; 2. Почати рішучу акцію проти погроз генерального страйку; 3. Повести дальші студії в справі поставлення комуністичної партії поза законом.

КІНЦЕВИЙ ВИСЛІД ЯПОНСЬКИХ ВИБОРІВ

Токіо, 7. червня. — Кінцевий, хоча ще неофіціяльний вислід недільних виборів до японського парляменту запевнив премієрові Шигеру Йошіда та його консервативно-ліберальній партії сильну перемогу в обох палатах парляменту. У вищій палаті поодинокі партії здобули місця: лібералі — 51, соціялісти — 36, консервативни — 10, демократи — 9, комуністи — 2 та інші партії разом 24. Совєтська преса гостро критикує японські вибори, заявляючи, що вони, мовляв, відбувалися під поліційним „терором".

ВІДЛОЖЕННЯ ВИРІШЕННЯ СПРАВИ УЧАСТИ НІМЕЧЧИНИ В ЕВРОПЕЙСЬКІЙ РАДІ

Бонн, Німеччина, 7. червня. Західно-німецький парлямент рішив вчора відложити до наступного вівтірка кінцеві дебати в справі приступлення Німеччини до Европейської Ради. Сильна соціялістична опозиція виступає проти такого приступлення в запропонованій формі другорядного члена.

НОВИЙ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ НАСТУП НА КАТОЛИКІВ В МАДЯРЩИНІ

Будапешт, 7. червня. — З проголошень комуністичної преси тут виразно заповідається новий терористичний наступ на „клерикальну реакцію", означуючи так залишки розгромленої вже тут Католицької Церкви. Таке рішення мав винести центральний комітет компартії на своєму останньому засіданні та в наслідок відмови католицьких єпископів підписати комуністичний „мирний заклик" в справі заборони атомічної зброї.

МОЖЛИВІСТЬ ЗВОРОТУ ШТЕТІНУ НІМЕЧЧИНІ

Варшава, 7. червня. — Тут в дипломатичних колах заявляють, що в останньому комуно-польські власті почали переговори з маріонетковим урядом Східної Німеччини в справі звороту Німеччині Штетіну (Щецін), важливого порту над Балтиком. Цей „жест" Москва думає використати як аргумент в теперішній холодній війні зі Заходом. Евентуальний зворот Штетіну все рівно в нічому не змінив би справи, бо без огляду чиїм, польським чи німецьким він буде формально, то фактично він залишається совєтським.

ЗАХІДНА НІМЕЧЧИНА ПОЧИНАЄ ІНТЕРЕСУВАТИСЯ МОЛОДДЮ

Франкфурт, 7. червня. — Виявлений останньою комуністичною демонстрацією в Берліні факт повного опанування і комуністичної контролі над молоддю заставив теж західно-німецькі власті звернути більшу увагу на проблему організації і виховання молоді в демократичному дусі. При цій нагоді західно-німецькі керівники висловлюють критичні завваги щодо американських метод виховання та впливу на молодь, яких в жадному разі не можна рівняти з плянованою на довшу мету акцією комуністів.

ЗАСУДИЛИ ЗРАДНИКІВ В ЮГОСЛАВІЇ

Београд, 7. червня. — Вчора тут проголошено судовий вирок на двох генералів комуно-партизанської армії, які у зв'язку з бунтом Тіта проти Москви намагалися втекти до Совєтів і там організувати рух проти Тіта. Оба признаися до вини і обох засуджено по 20 років ув'язнення. Після проголошення вироку один з підсудних ще й крикнув собі: — „Хай живе маршал Тіто!".

РАДІЛИ НАД СКИНЕННЯМ БОМБИ В ЕВРОПІ

Вашингтон. — Пол. Г. Гріффін, асистент секретаря стейту, виявив, що в 1047 р. він взивав през. Трумана скинути бомби „в якімсь місці заморем" на доказ, що Америка підтримує народи світу, які хочуть бути вільними, Згоджуються, що бомба мала бути скинена на Росію.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЕТИКА ЗРАДНИКІВ

Большевицькі „Українські Щоденні Вісті" в статті п.н. „Чого радіють?" (з дня 21 травня 1950) пишуть про те, як „маленькі і нікчемні істоти затирають руки з радості, що ось, мовляв, уже переслідують комуністів". Між іншим є там таке:

„Деякі маленькі і нікчемні істоти показують своє безглуздя тим, що радіють з арештування Андрія Дмитришина і Сема Мілгрома, цих двох працівників робітничої запомогової організації. Радіють маленькі і нікчемні істоти, які також є урядниками запомогових організацій або редакторами українських газет. І, певно, думають, що до них це не стосується, що до них це не дійде... Маленькі і нікчемні істоти в божевільному реготі питають, чому той або другий хтось не хоче бути депортований до країни Рад, на Україну, чи в другі Радянські республіки? Але не знає така маленька і нікчемна істота, що справа тут не в тім, чи хоче хтось бути депортованим, чи ні. Справа в тім, що наша демократична країна не повинна втрачати своїх демократичних цінностей, якими народ нашої країни пишався на протязі довгих років".

Це так, коли мова про комуністів, а тепер погляньмо до цеї газети з 4 червня 1950, а саме до статті п.н. „Депортувати воєнних злочинців". Ця стаття домагається депортування українських скитальців. Навіть подано прізвища українців, які прибули не так давно в легальний спосіб до Канади і яких треба б негайно депортувати як „воєнних злочинців". Імена ці загально відомі. Стаття ця посувається ще далі й вказує федеральним властям і на тих людей, які тих скитальців спровадили. Домагання депортування відноситься не тільки доназваних, для прикладу, 6 осіб, але на ділі, як виходить з писанини УЩВістей, до цілого „фашистського шумовиння", себто до усього національного свідомого українства, яке не визнає Сталіна своїм вождом. До цього додамо, що комуністи зараховують до фашистів уже й самого президента Трумана...

Ми не боронили і не будемо боронити „воєнних злочинців" і „лакеїв Гітлера". Теж не чували, щоб такі елементи прибували з Німеччини до Злучених Держав і Канади. Сама ж влада не допускає! Зате добре знаємо, яку ганебну та зрадницьку ролю відграють „лакеї Сталіна" в Америці. В часі другої світової війни, коли Сталін був у приязні з Гітлером, вони говорили тільки про „мир", так, як говорять тепер. Інтереси Америки, Канади, чи інших демократичних та вільних країн їх тоді не обходили; вони боронили тільки інтересів Москви. Напав Гітлер на Сталіна — „мир" скінчився і почалась „священна війна".

Виконуючи свою собачу службу УЩВісті та їм подібні роками цькували проти українських народних організацій та газет в надії, що комуністичні впливи та інтриги заважуть і ці організації та газети будуть замкнені, а їхні провідники депортовані, чи заслані до таборів. Тепер, коли їм самим стелиться шлях депортації як зрадникам Америки, вони вважають депортацію ударом у демократичні свободи, хоч одночасно ревуть на всі застави, щоб уряд депортував українських скитальців. Так поступати можуть тільки комуністичні канібали.

Коли комуністична зграя вела довгими роками проти нас брехливу кампанію, ціллю якої було використати прихильну для комуністів воєнну конюнктуру та знищити організацію, газету і поодиноких людей, ми цього не злякались, бо твердо вірили в справедливі закони американської демократії. Ті закони і справедливість досягають тепер уже комуністів, а що комуністи знають, що вони зраджують Америку, а служать Москві, то й мають тепер чого боятись.

Безробіття у середнім віці

Звільнення людей з праці в середньому віці стало в Америці важною проблемою ще перед другою світовою війною. Доходило часто до цього, що після покінчення 45 року життя робітник опинювався прямо в безвихіднім положенні, бо його звільняли, а на його місце брали молодших і дешевших. Війна стала для таких осіб хвилевим рятунком, але після війни можна було завважити ті самі прояви, так, що сам уряд звернув увагу на цю проблему і почав думати, як запобігти в майбутності безробіттю старших, працездатних осіб.

Від ухвалення Акту Суспільного Забезпечення в 1935 році дістали велику полекшу фабричні й деякі бюрові робітники. Фармері дістали допомогу в субсидіях для забезпечення цін на їхні продукти; ветерані мають пенсії; бизнесмени дістають часто позички на закладання підприємств; знов робітники після 65 року життя мають право до старечої пенсії. Але що зробити з людьми, яких викинули з роботи по 45 році життя, а які ще не дійшли до 65 років? Як виявляє статистика, таких людей є багато.

Департамент праці твердить, що людей в середнім віці позбуваються підприємці, щоб прийняти молодших, а статистика цього департаменту вказує, що при загальнім виказі безробітних людей, яких число зросло до 60 відсотків, люди в середнім віці, отже між роком 45 і 65, становлять понад 100 відсотків. Іншими словами: Головний контингент безробітних походить зоміж осіб, які скінчили 45 років життя.

Тому департамент праці звернув увагу на тих людей в середньому віці й шукає фондів, щоб їм помогти. Пенсії з фондів суспільного забезпечення вони не дістануть, бо не мають до неї права. Отже треба найти щось інше, для втримання здорових людей при праці.

Насамперед мають перевести точні досліди, щоб пізнати, з яких причин таких робітників відправляють з праці, як ці безробітні досі давали собі раду, та яких вживали засобів, щоб наново дістати працю.

Щойно, як будуть переведені точні досліди, уряд почне відповідну кампанію за допомогу безробітним „середнякам". Це є довгий шлях, але добре, що вже сам уряд взявся за цю справу, бо по розслідах буде міг предложити Конгресові якийсь проект заради цьому суспільному недомаганню.

Вол. Дорошенко

Пам'яти визначного маляра й ученого

(У 20-річчя смерти Петра Холодного)

Не хочеться просто вірити, що 7-го червня цього року минає вже двадцять років, як не стало на світі славного маляра і вченого, професора Петра Івановича, або як його звичайно називали й наддніпрянці й наддністрянці, „Петра Івановича", милого, любого Петра Івановича. Подивитись було на нього — такий міцний, дебелий чолов'яга, гарної козацької породи і вроди. Здавалось — сто років проживе, як його дід, переяславський міщанин, що до глибокої старости дожив і не розумів, як то можуть боліти зуби: „Хіба кістка може боліти?" казав він внукові, коли той скаржився на біль зубів. І от того козарлюгу забрала від нас так передчасно, в самім розцвіті творчих сил і можливостей невблагана хвороба нирок, якої він набрався під час праці, розмальовуючи семінарицьку каплицю у Львові, й яку занедбав лікувати якслід. Маловажив. Не хотів возитися з кууруванням — шкода часу, треба малювати.

Усі, хто знав Петра Івановича, не могли його не любити. Думаю, що й серед читачів „Свободи" знайдеться не один, що його знав, бо Петро Іванович довго жив у Львові і не в одній місцині Галичини бував та мав і серед галичан чимало знайомих і приятелів. І недурно, бо вдачу мав Петро Іванович справді янгольську — незлобивої, доброї душі був Покійний. Недарма любили його діти й жінки. І він їх любив. Я познайомився з Петром Івановичем, як він, покинувши Тарнів, перенісся в 20-их роках на постійний побут до Львова. Ми з ним бачилися мало нещодня. Він працював у Ляборатороії Наукового Товариства ім. Шевченка, яку заснував і провадив др. Максим Музика. Ляборатoрія містилася в тій самій камениці, що й бібліотека Товариства, та й я сам жив у цьому ж будинку. Петро Іванович часто заходив до бібліотеки, щоб позичити якусь книжку, а нераз бував і в моїй хаті, а я відвідував його в ляборатoрії або в його майстерні. Був він з фаху фізик і хемік — перед І-ою світовою війною був доцентом київської політехніки, а з замилування маляр. Тож, перебуваючи у Львові, займався не тільки науковою працею, але брав рівночасно живу, діяльну участь в українському мистецькому житті столиці Галицької Волости. Трудно сказати, які більші заслуги Холодного — чи на науковому полі, чи на мистецькому, бо він був і визначним ученим хеміком і то ученим справжнім, самостійним дослідником, а не лише знавцем шкільної науки, і добрим малярем. Усім у Галичині були відомі такі його образи, як „Виїзд князя з дружиною з городу", або „У полі жито" — три дівчини над тілом убитого козака, що зними всіми кохався (сюжет із відомої народної пісні), та портрети, приміром Ю. Романчука, з яким перед його смертю навіть разом мешкав. Але найбільшу славу здобув собі Покійний своїм розписом каплиці при церкві Української Греко-Католицької Духовної Семінарії, правдивим чудом релігійного малярства, своїми іконами з серії хресної дороги Спасителя для каплиці Успенської (Волоської) Церкви та вітражами для цієї церкви, теж творами неминущої мистецької вартости. Нажаль хвороба не дала Холодному докінчити хресний шлях і решту образів домальовував теж уже покійний маляр Василь Дядинюк. І хоч Дядинюк був добрий мистець, проте його образи, самі по собі дуже гарні, видаються яскраво-блискучими олеографіями в порівнянні з образами Петра Івановича, повними спокійної, справді небесної, божеської краси. Велика шкода, що він не встиг докінчити своєї роботи!

А всі згадані вище речі міг створити Холодний так досконало тільки тому, що поєднував у собі талант маляра й фахове знання вченого природознавця. Петро Іванович брав не самим „нутром", себто не покладався на саму творчу інтуїцію, а пильно досліджував і вивчав і свою тему й даний, або потрібний йому матеріял (напр. стіни, скло, фарби) не тільки як маляр і графік, але й як архітект, фізик і хемік. Треба зазначити, що Холодний звичайно сам робив фарби для своїх образів із ростин та різних пород ґрунту (різних напр. глин), пильно випробовуючи їх якість, кольори й тривалість. Багато труду коштувала його праця над вітражами для Волоської Церкви. Він багато набив скла, вивчаючи лінії його розколин, щоб так ладити вітражі, щоб при розбиттю їх, напр. вітром, або що, не нівечилися мальовила. Це випробування завдало йому багато мороки, але все ж він добився того, чого хотів. А скільки то він намучився при розписі тої довгої кишки, яку з себе уявляло приміщення семінарицької каплиці, щоб здобути потрібну перспективу, при якій никли б дефекти приміщення, не псуючи гармонії розпису. За те, коли ви оглядаєте каплицю, де всі стіни і стеля вкриті чудовими, справді „небесними" мальовилами Петра Івановича в правдивому візантійсько-українському церковному стилі, незвичайно глибоко відчутому й талановито переведеному, то зовсім не помічаєте згаданих дефектів: Кишка десь пропала, а ви в храмі, повному краси й гармонії! Так талановито розв'язав Холодний архітектурні труднощі приміщення каплиці. За те ця просто геніяльна праця коштувала йому життя. Як я вже згадав, Петро Іванович не беріг себе, захопившися роботою, й перестудив нирки. Тільки це захоплення мистця було спонукою його величезної праці, яка завдала йому багато труду, а не той скромний заробіток, що йому міг дати о. ректор Сліпий, який був дуже ощадний у видатках. Та завдяки цьому безкорисному захопленню незабутнього майстра каплиця уявляє з себе справжній архитвір українського церковного малярства, який належало б зберігати як чудовий зразок мистецтва, вартий подиву й наслідування.

Нажаль можна побоюватися за долю цієї пам'ятки. За першої советської окупації в 1939-41 рр. большевицькі варвари, захопивши будинок Духовної Семінарії, обернули каплицю в руханкову залю, не забезпечивши мальовила від можливих ушкоджень. Підчас німецько-советської війни церква була зруйнована бомбами, але каплиця нащастя заціліла. Що з неї зробили большевики, не знати, але від варварів, що знищили Михайлівський Монастир, Печерську Лавру та інші старовинні київські святині й носилися з думкою знищити навіть св. Софію, можна сподіватися найгіршого.

З образів Петра Івановича найбільше припав мені до вподоби малюнок львівського ринку, що його придбала „Просвіта". Це був чудовий твір, де яскраві барви просто іскрилися, грали всіма кольорами під блисками соняшного проміння, що струмилися з блакиті неба. На мій погляд це був найкращий з краєвидів Холодного, що міг сміливо суперничати з картинами першорядних пейзажистів. Петро Іванович любив малювати пейзажі, але ніде правди діти, звичайно виходили вони в нього трохи холодними, а цей був перлиною яскравих барв. Що сталося з цим прегарним твором, не знаю. Міг забрати хтось із большевицьких „редакторів", коли вони в осені 1939 р. окупували каменицю „Просвіти". Я не пам'ятаю, чи дістав його і взагалі щось із образів, які прикрашали репрезентаційну салю „Просвіти", Національний Музей, перемінений на картинну ґалерію українського мистецтва. Ледве! Я тоді силкувався самотужки врятувати з просвітянського добра бодай портрет першого голови „Просвіти" Федоровича роботи Устияновича.

Спочатку мені відповідний достойник у редакції російської військової газети „Красная Звезда", що отаборилася в „Просвіті" після того, як з неї вибралася „Вільна Україна", обіцяв, що віддасть для НТШ і бібліотеку редакції „Діла" й згаданий портрет, застерігшися, що забере тільки рами, бо їм потрібно баґету для портретів їхніх „вождів", але коли я зголосився в призначений день, заявив мені, що книжки потрібні й для самої редакції, а портрету не може дати тому, що це намальований „польський ґенерал", а такі речі підлягають реквізиції як військова здобич!.. Отож може й інші образи підпали реквізиції.

Петро Іванович займався також ґрафікою. Аж до самої своєї смерти робив він рік-річно обкладинки для календаря-альманаха „Дніпро", що його видавало „Товариство допомоги емігрантам з Великої України" за моєю редакцією. Це були дуже цікаві й оригінальні графіки і своїм задумом і виконанням. Оригінали обкладинок я все віддавав до Музею НТШ.

Як неспеціяліст, я, розуміється, не можу говорити про наукові праці Холодного з ділянки фізики чи хемії, але від знавців я чув, що був він видатним фахівцем, самостійним дослідником та винахідником. І тільки з причин чисто політичного характеру не вибрано Покійного в дійсні члени НТШ, хоч безперечно він заслуговував на таке відзначення в більшій мірі, ніж хто інший. Але що Петро Іванович був видатним діячем УНР, то тодішній голова Т-ва акад. Кирило Студинський, знаний із своїх просоветських симпатій, провалив його кандидатуру, боячися, що іменування „петлюрівця" дійсним членом викличе невдоволення Советського уряду й пошкодить вза-

(Докінчення на стор. 4-тій)

Ольга Мак.

„ЄЖОВЩИНА"

(Уривок з автобіографічних матеріялів).

14)

Веде мою справу сам начальник НКВД, котрий сьогодні є в доброму настрої, і мені не віриться, що ця людина могла так різко вчора крикнути: „Взяти! Обшукати!", не вірилося, що з відома цієї людини відбувалася нічна кривава вакханалія.

Побачивши мене, він зовсім привітно всміхнувся і чемно сказав:

— Сідайте. Зопропонував би вам закурити, але ви не курите?

— Ні.

— Я знаю. Прошу відповідати на питання.

Почалася процедура оформлення: ім'я, назвисько, рік народження, професія і т. д.

Списавши докладно всі дані про мене самого і про всю мою родину, начальник відложив папери набік і спитав:

— Вам, звичайно, відомо, з якої причини ви арештовані?

— Ну, — відповів я.

Слідчий подивився на мене з батьківським докором.

— От що, заарештований, я говорю з вами по-людськи і не хочу застосовувати до вас жорстоких методів, а тому прошу вас бути щирим. Ніякі викрути тут не поможуть, лишень погіршать вашу, і без того погану справу. Ми вже все знаємо і без вашого признання, але цим самим даємо вам можливість розкаятися і поправитися. Ваша провина перед державою і народом є страшна, і тільки чистосердечним признанням і разкаянням ви можете собі пом'якшити суворість вироку.

Він говорив, а я сидів і дивувався, звідки цей тупий м'ясний обрубок навчився грати ролю уболіваючого наставника?! Грав, треба сказати, досконало!

— Ми також люди, а не звіри, і можемо зрозуміти, що на ваш світогляд мали від'ємні впливи родина, приятелі, різна шкідлива література, ну і... шкідницькі націоналістичні настрої того періоду, коли формувалася ваша свідомість. Отже, признайтесь у всьому щиро, і я вам обіцяю, що не пожалієте того! Тільки щиро розкажіть про тих людей, котрі пхнули вас на шлях політичних і державних злочинів, і про тих, кого ви повели за собою. Щоб вам було лекше зосередитися — ось тут маєте папір, маєте олівець — сідайте і пишіть. Пишіть про все по правді!

—Дуже зворушений, начальнику, вашою добротою, — відповів я з чемною іронією, але мушу вам сказати, що не маю абсолютно про що писати.

— Впираєтесь? — помітно занетерпеливився начальник і з ноткою погрози додав: — Майте на увазі, що всі злочинці починають від того самого, але в нас іще не було випадку, щоб ми тої упертости не зламали!...

При тих словах якась темна хвиля шугнула мені в голову, і я стратив панування над собою.

— Так, я чув, як цеї ночі „ламали упертість", і мушу признати, що після того не один підпише на себе, які завгодно обвинувачення! Але, громадянине начальнику, на мені заведетесь! Я себе знаю добре, і скажу вам наперед, що ви мене можете навіть спалити живцем на вогні, але не витягнете з мене нічого, крім того, що я кажу зараз. Тим більше, що коли б я навіть і хотів, то не знав би, в чому мені, як ви кажете, „признаватися". Скажіть насамперед, в чому мене обвинувачують, а тоді вже починайте дерти з мене шкіру, чи застосовувати інші практиковані вами способи! Може вам і вдасться, як не витримаю! Пробуйте!

В очах „добродушного наставника" спалахує лихий звірський вогник, і він ляскає долонею по столі.

— Ах, так?! Ну, а я тобі скажу, що тебе навіть пальцем ніхто не торкне, а ти признаєшся! Чув? Признаєшся у всьому!!!

Він викликає вартового і наказує йому відвести мене до кімнати ч. 22.

Кімната ч. 22.

Кімната ч. 22 міститься в самому кінці коридору і виходить вікном на внутрішнє подвір'я. При вікні стоїть бюрко, а при дверях — маленький столик і стілець. На стіні висить портрет Єжова.

Коли ми заходимо до середини, там нікого нема, але по кількох хвилинах входить якийсь енкаведист, як видно, по відзнаках, найнижчої ранги, і важно розсідається при бюрку.

Я з цікавим страхом сподіваюся чогось особливого і приготовляю сам себе до різних несподіванок. Але і вигляд кімнати і сам енкаведист не мають у собі нічого загрозливого.

— Заарештований! — звертається службовець до мене. — Будете признаватися?

— Ні! — відповідаю твердо.

— Добре...

Такої спокійної і байдужої відповіди я не чекав. Думав, що почне битися, чи принаймі сваритися, але помилився. Енкаведист подивився на свої чоботи, побарабанив пальцями по столі і закурив цигарку. Видно, що не знав, що має зі собою робити, а тому відчиняє шуфляди столу, витягає якісь старі неупорядковані папери і починає їх переглядати.

Я стою, переконаний, що мене зараз кудись покличуть і почнуть допитувати. Але — ні! Минає кільканадцять хвилин, і не приходить ніхто.

— Мабуть, зайняті чим іншим, — рішаю про себе.

Та по якомусь часі переконуюся, що по мене і не збирається ніхто приходити. У всякому разі, не видно, щоб той енкаведист нетерпеливився, чи виглядав когось. Навпаки, вся поведінка його говорить про те, що він приготований сидіти незмінно в такому положенню довший час.

За моїми плечима вартовий переминається з ноги на ногу, але не обзивається ні одним словом.

Оскільки мене більше нічого не питають, я також мовчу. Не просять мене сісти — я стою. Стою, і цікавість моя щодалі росте: „Що це має бути?" — ламаю собі голову..

Службовець уже чотири рази переглянув папери і пробував навіть щось писати. Але, очевидно, писання було для нього тяжкою і незвичною справою, так, що він її покинув і, вмостившись зручніше в кріслі, почав дивитися на портрет.

Минула година...

Минуло ще трохи часу, і енкаведист почав поглядати на годинник. З того я додумався, що він починає когось чекати.

А час, здавалося, стояв на місці.

(Дальше буде).

Важливіщі зміни в статуті і резолюції У. Н. С.

ЗАПРОПОНОВАНІ СТАТУТОВОЮ КОМІСІЄЮ І ПРИЙНЯТІ XXII. КОНВЕНЦІЄЮ

Двадцятьдруга Конвенція У. Н. Союзу, що відбулася в Клівленді, Огайо, в днях 22-27 травня, прийняла цілий ряд запропонованих Статутовою Комісією змін і поправок в статуті УНС та резолюцій для добра організації. Частина цих резолюцій і змін вже була проголошена в звідомленнях з нарад Конвенції. В доповнені подаємо ще деякі важливіщі з цих прийнятих змін статуту та резолюцій.

Важливіщі зміни в статуті

Параграф 8 змінено в тому напрямі, що „кожний правноіснуючий відділ Союзу, що має 60 або більше членів, є управнений до застуинництва і голосування в усіх справах, що будуть порушувані на Конвенції". Досі було, що до цього мав право кожний відділ, який нараховував вже 45 членів. Отже тепер право на вибір делеґата на Конвенцію матимуть відділи з кількістю членів, починаючи щонайменше від 60, а не від 45, як було досі.

Параграф 17, розділ (б), змінено так, що „Статутова комісія має зійтися найменше три дні перед Конвенцією, має обміркувати потребу зміни або поправки якогонебудь параграфу статуту, і предложити їх зі своїм припорученням Конвенції до вирішення". Досі було, що Статутова комісія повинна зійтися найменше тиждень перед Конвенцією.

Параграф 26 змінено так, що „головними радними можуть бути вибрані також повноправні члени, що досі не є ще дійсними громадянами згаданих країн (Злучених Держав і Канади), але зложили вже свої офіціяльні деклярації стати громадянами Злучених Держав Америки чи Канади". Досі було, що головними радними могли бути вибрані тільки громадяни ЗДА чи Канади.

Параграф 40 змінено в тому напрямі, що Контрольна Комісія повинна „переглядати рекордові книжки, контролювати рахункові книжки, провірювати рухомі і нерухомі мастки Союзу так часто, як це буде вважати за потрібне, а не менше як один раз до року". Досі було, що Комісія має виконувати ці чинності не менше як два рази до року.

Параграф 57 змінено — як це вже повідомлено окремо з нарад Конвенції — в тому напрямі, що за урядовий орган мається складати 50 центів, а не 30 центів, як це було досі. Значить, що за „Свободу" члени УНСоюзу мають тепер (від 1-го липня 1950) платити місячно по 20 центів більше.

Параграф 63 (відносно посмертного фонду) змінено так:

„В цьому фонді мається депонувати всі гроші, одержані з посмертних вкладок на всі грамоти, за вийнятком грамот звичайного старого обезпечення платного по смерти з вкладками до кінця життя, згідно з нижче поданим поділом вкладок, встановленим для грамот, виданих після 1-го липня 1950, а відносно грамот, виданих перед днем 1-го липня 1950, згідно з поділом вкладок, встановленим статутом, дійсним під час видачі таких грамот або опісля поправленим.

З цього фонду не мається виплачувати жадних видатків, крім виплат посмертних, зворотів готівкою, позичкових вартостей та вартостей доспілости, як нище означено, та переносів до адміністраційного фонду сум, означених параграфом 47 відносно недійсних і звернених грамот; але зі застереженням, що перед виплатою будь-якому спадкоємцеві або будьякому власникові грамоти будь-якої суми чи то посмертного чи то зворотної вартости, всі заборгування вкладок до Союзу або до підвладного відділу, одначе не більше як за 6 місяців, як теж всі правні видатки, які Союз поніс в судовій розправі відносно будь-якої грамоти, мається відтягнути від належної суми".

Зміна полягає головно в тому, що досі не було обмежень щодо часу, за який відділ міг домагатися від Союзу звороту за заплачені ним вкладки за члена. Тепер, згідно з прийнятою зміною, Союз може звернути відділові заплачені цим відділом вкладки за члена не більше, як за 6 місяців, якщо, очевидно, на грамоті даного члена є грошева резерва, з якої робиться такий зворот.

Параграф 67 змінено так:

„Союз уповноважений видавати членам наступні грамоти і такі інші форми грамот, які Головний Екзекутивний Комітет може ухвалити на підставі права, наданого йому 44-тим раграфом статуту.

Кляса E — обезпечення платне за життя з вкладками впродовж 20 років;

Кляса E-65 — обезпечення платне за життя з вкладками до 65 року життя;

Кляса P — обезпечення платне по смерти з вкладками впродовж 20 років;

Кляса P-65 — обезпечення платне по смерти з вкладками до 65 року життя;

Кляса W — обезпечення платне по смерти з вкладками до кінця життя, на такі максимальні суми:

У віці від 16 до 35 років не перевищаючи $5,000;
У віці від 36 до 45 років не перевищаючи $3,500;
У віці від 46 до 50 років не перевищаючи $2,500;
У віці від 51 до 55 років не перевищаючи $1,500;
У віці від 56 до 60 років не перевищаючи $500."

Зміна цього параграфу — як це вже інформовано в повідомленні з нарад Конвенції — важлива тим, що: максимальну суму обезпечення збільшено з 3,000 для чоловіків і 1,500 для жінок до 5,000 а максимальний вік прийняття в члени встановлено на 60 років, замість дотеперішніх 55 для чоловіків та 50 для жінок. Отже підвищено суму обезпечення, встановлено більший вік для обезпечуваних та зрівняно чоловіків і жінок як щодо висоти суми обезпечення так і віку.

Параграф 75, розділ 11 анульовано цілком. Тим самим скасовано передбачене досі тим розділом 75 параграфу обмеження, що на випадок смерти члена виплачувано повне посмертне тільки по 6 місяцях членства. Тепер, коли б новому членові трапився смертний випадок, то його спадкоємцям буде виплачене повне посмертне, якщо тільки вкладка обезпеченого була заплачена і якщо він вже мав у руках обезпеченеву грамоту.

Параграф 84 змінено так:

„Член може призначити за своєю грамотою такого або таких спадкоємців:

а) Жінка, чоловік, кревний до четвертого ступня, тесть, теща, зять, невістка, брат жінки або чоловіка, сестра жінки або чоловіка, вітчим, мачуха, пасерби, правно адоптовані діти, кожна особа залежна від члена, або кожна інша особа, призначення якої є затверджене Головним Екзекутивним Комітетом.

б) Спадкова маса члена.

с) Підвладний відділ Союзу, зі затвердженням, що будьяка сума, так виплачена, повинна бути обмежена до повернення видатків, зроблених в користь такого члена в зв'язку з його останньою недугою, на його похорон та на закупно і поставлення пам'ятника на його гробі. Кожна сума, заплачена на ту ціль підвладному відділові, не повинна виносити більше як $250 на похоронні видатки і не більше як $500 на всі видатки. Кожна сума, так заплачена, не повинна перевищати суми, яка мала б бути законно виплачена на такі цілі згідно з будь-яким зобов'язуючим законом, якщо такі обмеження є менші ніж означена вгорі сума.

д) Церква, Захист УНСоюзу для старців або заінкорпорована харитативна інституція, апробовані Головним Екзекутивним Комітетом.

Член може час від часу зміняти свої призначення спадкоємців в рямках поданих вгорі кляс, згідно з цим статутом. Жаден спадкоємець не повинен мати будь-яких претенсій до суми будь-якої грамоти, виданої Союзом, доки така грамота не буде зобов'язуюча і виплатна згідно з її постановами."

Важливість цієї зміни в тому, що досі можна було в грамоті призначувати на похорон $300, а тепер, починаючи від 1-го липня 1950, вже тільки $250, як цього вимагають асекураційні департаменти деяких стейтів. Крім того, записи посмертного тепер поширено додатково ще на сестру або брата жінки або чоловіка, на церкву, на Захист УНСоюзу для старців та на кожну особу, призначення спадкоємцем якої буде затверджене Екзикутивою УНСоюзу.

Це ці важливіші зміни, що їх прийняла XXII. Конвенція в статуті УНСоюзу.

Резолюції

Крім проголошених вже резолюцій, заслуговують на окрему увагу ще дві інші, а саме, відносно організації молоді та організаційних справ УНСоюзу в Канаді.

Організація молоді: Поручається Головному Екзекутивному Комітетові приготовити і ввести в життя програму для виховання молоді в союзовому дусі, головно молоді-членів Молодечого Департаменту, в шкільному віці, організуючи при відділах діточі кружки за прикладом американських виховних установ (Пласт і т. п.), та змагаючи до творення вакаційних осель.

Організаційні справи УНС в Канаді: Беручи до уваги новий терен та відмінні обставини в Канаді і в ЗДА, Конвенція рекомендує Головному Екзикутивному Комітетові провірити усі можливості для відкриття в Канаді, в по можності якнайкоротшому часі, Допомічної Канцелярії Головного Уряду для цілей внутрішньо-територіяльної адміністрації, плянування та поширення майбутніх відділів УНСоюзу по Канаді.

Це, як і проголошені вже раніше в звідомленнях з Конвенції, належить до тих головніших рішень, що їх винесено у висліді конвенційних нарад. Офіційний протокол Конвенції буде в свій час надрукований на сторінках цього Союзового органу.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

Самодіяльність студентів

В Києві закінчився огляд роботи студентів мистецьких вузів. Силами оперної студії консерваторії була поставлена „Майська ніч", студенти інституту театрального мистецтва дали виставу „Юність батьків" Б. Горбатова.

Механізоване знищування лісу

В західних областях України совєтька влада завзято винищує ліси, хоч тих лісів остається вже мало. Останнім часом на лісодільницях запроваджують нову техніку — електропили, електролебідки, трельовочні трактори. Газети впевняють, що механізація роботи „подвоїла і потроїла продуктивність", це значить швидше доведе до знищення лісів.

На Чорному морі

З настанням весни значно пожвавився пасажирський рух на Чорному морі. Чорноморська фльота доповнилася кількома новими пасажирськими суднами. Цікаво відмітити, що большевики намагаються показати „вищість" російського на-

(У. Думка)

Нові іміґранти

країнці, що приїжджають стараням ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал Стюарт" до порту в Ню Йорку в дні 9. червня:

Баран Володимир, Катерина, Елісавета, Тарас; Благий Стефан, Стефанія, Ярко, Мирон; Боднар Дмитро; Дюба Іван, Анна, Степан; Гетьман Петро; Іванів Андрій; Ярунюк Іван; Клим Олена; Конецький Северин, Зінаїда, Михайло, Марія, Анна, Надія; Коваль Іван, Татяна, Тарас; Козак Василь, Текля, Марія; Крамар Віра; Квятковський Антін, Зінаїда; Макаруха Станислав; Матіяшек Петро, Анна; Матвіїшин Лука; Мельник Григорій; Мельник Омелян; Мельник Григорій; Настоящий Іван, Юрій; Недашківський Яків; Негрійко Павло, Анна, Обух Володимир, Євгенія, Богдан, Ярослава; Пальчинська Катерина, Валтрайд; Паращак Анастазія; Ричок Роман, Любомира, Петро; Саленко Всеволод, Лідія; Шевченко Дмитро; Спас Теодор, Надія, Любомира; Вісович Дмитро, Марія; Фурчак Іван, Надія, Люба; Грещак Іван, Елеонора, Богдан; Калайда Акулина, Евфрозина; Кохан Наталія, Ірина; Ковальський Станислав, Анна, Генри; Нікомчук Федор, Рая, Неоніла; Партач Андрій, Марія, Софія; Саміла Дмитро, Анна, Анна; Багмет Віктор; Чихрин Гнат; Івашкевич Михайло, Марія, Іванна, Катерина, Богдан; Калюшний Микола; Касків Дмитро, Омельченко Андрій, Семен; Скрильник Методій; Тесля Евстахій, Сідонія; Лесик Юрій; Міняйло Ніна.

Пам'яти визначного маляра й ученого

(Докінчення зі стор. 2-гої).

єминам НТШ з Київською Академією Наук. Від самого ж Петра Івановича я знаю, що поминення його при виборах, а вибрано тоді його співтоваришів по лябораторії, дуже його боліло.

Та Петро Іванович був не тільки вчений і мистець, був він також і визначний педагог і громадський діяч. Добра, сердечна й м'яка людина, був він твердий і непохитний у своїх національно-політичних переконаннях. Безкомпромісовий ворог комунізму і завзятий український самостійник. За весь час української влади був Холодний товаришем міністра освіти — і за Центральної Ради і за Гетьмана і за Директорії. З його іменем зв'язаний відомий проєкт „Єдиної Української Школи". Цей проєкт перехопили були большевики, але перекрутили й спотворили його, переводячи в життя.

Не треба забувати, що бувши еміґрантом, не побоявся він викладати на Тайному Українському Університеті й Політехніці у Львові, за що мав великі прикрощі від польської адміністрації.

Передчасна смерть Петра Івановича це велика, болюча втрата для української науки й мистецтва і взагалі для української культури. Я вже згадував, що він сам робив фарби для своїх образів, користуючися приписами стародавніх українських малярів та своїми власними дослідами над природніми красками. Але був він винахідником не тільки на цьому полі. Він винайшов секрет хемічної зброї, який не хотів відпустити ніодній із тодішних держав, зберігаючи таємницю свого винаходу для Уряду й армії Української Держави. А міг би був дістати великі гроші. Знаю про цей винахід від нього самого. Але чи записав він формули цього винаходу й чи зберігається вона де — він міг передати урядові УНР, тим більше, що був споріднений з президентом Андрієм Лівицьким, — мені невідомо. Не виключене, що не записав і забрав із собою в могилу.

Сам видатний знавець був Петро Іванович рівночасно й тонким цінителем мистецтва. Нажаль він не любив писати й тому не полишив нам жадного нарису з мистецтвознавства. А в розмовах на теми мистецтва він виявляв незвичайну спостережливість і знання. Мені особливо шкода, що Петро Іванович не дав нам огляду й оцінки малярської творчости Шевченка. Я не раз розмавляв із ним про Шевченкові малюнки й він висловлював цікаві й оригінальні думки, але скільки я не намавляв його списати ці думки на папір, він усміхнеться бувало й махне рукою. Лінивий був писати пером, бо любив писати пензлем. Він сам так висловлювався: „пишу" образ, не малюю. Якби був пожив довше, то може вдалося б таки намовити його списати висловлене. Запевняю, що це було б чи не найкраще з дотеперішніх роз'яснення секретів Шевченкової малярської творчости. Але Холодний не ганявся за славою та розголосом і вдоволявся найбільше своєю малярською працею, яку любив незвичайно. Але все був скромний і не вивищував себе. Навпаки, радо вислухував завваги в справі своєї малярської техніки і сам навіть звертався до відвідувачів його майстерні, запитуючи про ту чи іншу деталь, чи добре зроблена, чи не хибує що.

Тільки одну ще мав пристрасть Петро Іванович, крім малярства, це ловити рибу й печерувати раки. Бувало він цілий день проводив на ріці чи в ріці за цим своїм улюбленим зайняттям, особливо в Миколаєві над Дністром, де він часто гостював у покійного др. Стефановича, нашого спільного знайомого. До речі, дружина др. Стефановича з роду Ольшанська, відома малярка, це учениця Петра Івановича.

Серед усього українського громадянства: — й серед науковців і мистців і вищої духовної ієрархії й серед звичайних собі людей, місцевих громадян і еміґрантів — скрізь користувався Покійний великою пошаною й любов'ю — і за свій хист та знання і за свою добру, лагідну, веселу вдачу. До речі Петро Іванович дуже любив українську пісню й охоче при нагоді співав. Ледве чи мав він особистих ворогів. Нічого й говорити, як любив і шанував Петра Івановича митрополит Шептицький. Мені казав ректор Сліпий, пізніший митрополит, що якби Холодний помер у Львові, а не в Варшаві, то митрополит Андрей улаштував би йому грандіозний похорон з участю численного духовенства в подяку за його заслуги для греко-католицької церкви на полі релігійного малярства.

І я певний, що так би воно було. Петро Іванович, хоч сам православний, однаково любив і шанував Католицьку Церкву й духовенство своїх західних земляків. Українська грекокатолицька віра була для нього такою самою близькою, рідною і святою, як і його власна православна, бо була вона українською національною вірою.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 102, відбудуться в неділю, 11. червня, зараз по другій Службі Божій, в галі церковній 2280 W. 7th St. — М. Олексик, предс.; М. Бусько, кас.; М. Бобечко, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. „Любов", від. 45, повідомляє членів, що піврічні збори, відбудуться в неділю, 11. червня, точно о годині 2. попол. На цих зборах буде вирішено надзвичайні справи, та що кождий член в своому власному інтересі повинен явитись бо заіснували дуже важні причини. Дуже цікаві і дуже важні будуть справоздання, після котрих наступить зміна деяких параґрафів статуту Товариства. Буде справоздання контрольної комісії, котра зарекомендує дуже важні зміни. — Т. Малик, предс.; А. Ґарасим, кас.; М. Ю. Сеник, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Бр. св. Володимира, від. 286, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11. червня, в годині 7:30 вечером, в галі Укр. Нар. Дому, 181-183 Fleet St. Просимо членів обовязково прийти, бо є важні справи до рішення і буде звіт делеґата з Конвенції. — Ст. Шимон, секретар-касієр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. Т. Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що піврічні збори, відбудуться в неділю, 11. червня, точно в годині 2. попол, в Громадськім Домі. Просимо, щоби всі члени були присутні, бо буде звіт делеґатів з Конвенції і буде дуже цікаве для всіх. — В. Новак, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Управа Тов. ім Дм. Вітовського, від. 375, подає до відома всім своїм членам, що місячні збори відбудуться в суботу, 10. червня, о годині 7. вечер, в домівці Укр. Клюбу при 847 N. Franklin Sts. Відносно довгуючих членів із вкладками до УНСоюзу, просимо прийти та вирівнати свої залеглости. — І. Чопик, предс.; Ст. Тилюк, кас.; П. Іваш, секр.

ФРЕНКФОРД, ПА. — Тов. ім. Д. Вітовського, від. 268, повідомляє, що звичайні місячні збори, відбудуться в суботу, 10. червня, в домі Укр. Горожан на Wakeling St., початок в годині 7:30 вечером. — Т. Радинський, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Зборя Тов. „Єдність", від. 163, відбудуться в неділю, 11. червня, о годині 1. попол., в Домі Горожан, 847 Н. Френклин вул. Проситься всіх членів прийти на збори бо є багато справ до полагодження. Також будемо мати нагоду почути справоздання наших делеґатів з Конвенції. — М. Паранич, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142, повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що піврічні збори, відбудуться в суботу, 10. червня, о год. 7:30 вечером, в галі У. Н. Дому, 212 Фултон вул. На порядку нарад справоздання урядників і контрольної комісії; принимання нових членів і дітей до УНСоюзу від 1 до 60 року життя. Маєте нагоду вписатись на старші роки від 1-го липня і стати членами УНСоюзу. — А. Поливчак, предс.; М. Маркович, кас.; П. Остапчук, фін. секр., 444 Franklin St., Elizabeth, N. J.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. М. Грушевського, від. 219, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 10. червня, в годині 7:30 ввечір, в Укр. Правос, Галі, 675 Савт 19. вул. Проситься прийти на збори і вирівнати свої вкладки. Буде звіт делеґатів з Конвенції УНСоюзу. — Гр. Дорошенко, предс.; А. Баран, кас.; А. Мудровський, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. (Савт). — В неділю, 11. червня, відбудуться місячні збори Бр. О. Николая, від. 293, з залі церковній, 258 — 19 St., по першій Сл. Божій (год. 10. рано). На зборах делеґатка здасть звіт з Конвенції УНСоюзу. — П. Ріпка, голова, М. Демикчук, секр.

БАЛТІМОР, МД. — Місячні збори Бр. Пресв. Тройці, від. 320, відбудуться в неділю, 11. червня, в годині 2. попол., в У. Н. Домі, 3101 O'Donnell St. Просимо членів прийти на означений час, бо маємо справи до вирішення. — И. Мармаш, предс.; Г. Шулка, секр.

БОСТОН, МАСС. — Місячні збори Тов. ім. Е. Коновальця, від. 238, відбудуться в неділю, 11. червня, зараз по відправі в церковній галі, 136 Arlington St., Проситься всіх членів старших і молодіж на ці збори численно прийти буде звіт наших делеґатів з Конвенції. Вам повинно бути інтересне, що конвенція УНСоюзу постановила на будуче, які ухвали запали, що всі члени повинні знати і до того застосуватись. Будуть інші справи порушені на добро нашого славного Батька Союзу. Можуть бути на зборах також ті, що думають себе і своїх дітей вписати до УНСоюзу. — П. Мороз, предс.; П. Попович, кас.; М. Давискиба, секр.

ПОШУКУВАННЯ

Пошукую **КОВТУНА ПЕТРА** і **КЛЕМЕНКА СЕРГІЯ**, які мешкають в Канаді і **ПАВЛЮКА ЄВГЕНА** з його дружиною. Живе напевно в Австралії. Прошу писати на мою адресу: **Василь Пащенко 11175 B. Carson Dr., Lynwood, California.**

ТАРЗАН, ч. 2360. Чи на те, щоб убити Тантора?

Коли Тантор біг на непередбачене лихо...

Тарзан повчав ловців: „Тримайте вогонь, доки я не скажу стріляти".

Коли великий звір наспів ближче, малпочоловік зібрав усі сили наче сталева пружина.

„Стріляй!" — закликав він несподівано.